

H O L N D

PARADISO 15 JUNI 1996

F S T V L

Ensemble Parade

Ebony Band

Ebony Band

15 juni 1996, 21.00 uur

Paradiso

Muzikale leiding

Werner Herbers

Solisten

Claron McFadden zang

Daniël Esser cello

Coproduktie Donemus, Stichting
Gaudeamus, De IJsbreker, Het
Concertgebouw NV, NPS-Radio,
Asko Ensemble, Schönberg Ensemble,
Nederlands Blazers Ensemble,
Nieuw Ensemble, Holland Festival.

De Ensemble Parade is mede
mogelijk gemaakt door

bumastemra

Dommelsch Bier

Met dank aan:

North Texas State University
Dan Morgenstern, Rutgers University New York

George en Elaine Handy

Mark Lopeman

Bill Shrempp

||| **OOK IN HET FESTIVAL** |||

De Ensemble Parade:

Schönberg Ensemble/

Nederlands Kamerkoor, 16 juni

Er zal een keuze gemaakt worden uit
de volgende stukken:

Claude Thornhill (1909-1965)

Portrait of a Guinea Farm

George Handy (1920)

Dalvatore Sally

Hey, look I'm dancing

Grey suede special made

Keef

Yerxa

Stocking Horse

Tonsilectomy

Worry? No Waltz!

Bloos

Arrangementen:

Over the Rainbow

Body and Soul

Robert Graettinger (1923-1957)

Cuban Pastorale

The Beachcomber

Afternoon

Condolence

Yenta

No Title 1671

No Title 1780

No Title 1781

No Title 1955

Suite for Stringtrio and Windquartet

Delen uit *This Modern World*:

A Cello

A Thought

An Orchestra

Arrangementen:

Everything happens to me

I can't get started

I only have eyes for you

Irresistable you

Too marvelous for words

I'm in the mood for love

Heeft u morgen iets te doen?

de Volkskrant

Nieuwsgierige krant voor nieuwsgierige mensen

Bel gratis 06-0561 voor een proefabonnement

Inleiding

In de jaren dertig en veertig, de zogenaamde Swing-Era, telde Amerika honderden big bands, waarvan er zo'n vijftig nationale bekendheid genoten. Een aantal speelde zuivere jazz (Duke Ellington, Count Basie, Bennie Goodman), andere hadden een zoetgevooider, dansbaarder repertoire (Guy Lombardo, Sammy Kay). Hoewel de muzikale vernieuwingen in die periode meestal teweeg werden gebracht door individuele solisten, waren er ook bandleiders (en arrangeurs/componisten van big bands) die aan de ontwikkeling van de jazz een belangrijke bijdrage leverden en aan wie het mede te danken was dat de jazzmuziek steeds serieuzer genomen werd. Tot deze groep behoorden **Claude Thornhill**, **George Handy** en **Robert Graettinger**.

Claude Thornhill (1909-1965) studeerde piano en compositie aan het conservatorium van Cincinnati en het Curtis Institute. Al op zijn zestiende speelde hij in bands op stoomboten die de Mississippi en Ohio op- en afvoeren tussen St. Louis en Pittsburgh. Hij maakte zijn eerste opnamen in de tweede helft van de jaren dertig met onder anderen Billy Holiday, Benny Goodman, Louis Prima, André Kostelanetz en Paul Whiteman. Vanaf 1937 leidde hij ook eigen groepen. Met mede-arrangeurs Bill Borden en Gil Evans en bijzondere musici als Lee Konitz en Gerry Mulligan, ontwikkelde hij een zeer eigen orkestgeluid door middel van gedoseerde toepassing van vibrato (en vooral non-vibrato) en het gebruik van instrumenten die meer uit de klassieke wereld dan uit de jazz kwamen (hoorn, tuba, basklarinet). Zijn invloed op tijdgenoten was groot. Vooral de beroemd geworden opnamen van het Miles Davis Nonet (*Birth of the Cool*) waren een direct gevolg van de vernieuwende impulsen van Claude Thornhill. Tot grote populariteit heeft echter geen van Thornhills orkesten het ooit gebracht. *Portrait of a Guinea Farm* werd geschreven in 1941.

George Handy George (Joseph) Handy (Hendelman) werd geboren in Newark in 1920. Zijn vader was dokter ('I was smelling ether all day, from morning till night'), zijn moeder pianiste ('she was always preparing for a concert that never happened'), maar volgens eigen zeggen was zij zo'n afschuwelijke lerares ('she made it pure hell for me') dat hij op een goeie dag een gat in de piano trapte en nooit meer les van haar wilde hebben. Maar ook bij andere leraren voelde hij zich niet thuis ('I never found a teacher that I enjoyed'), zelfs niet bij de beroemde Aaron Copland.

Handy bewonderde hem als componist maar niet als leraar ('I think he didn't take me serious at all... may be I was just part of his income...'). Ook studies, kortstondig, aan de Juilliard School en New York University ('I went to the movies most of the time') leverden weinig op. Het intensief luisteren naar moderne muziek ('when I first heard Stravinsky's music, I really flipped out') en het spelen in de avontuurlijke band van Raymond Scott ('he was a weird guy') vormden de basis van zijn latere werkwijze: 'I hear what I hear, I try to put it on paper, try to get close to what I hear... keep on searching and you'll find different things. I learned from nobody, I discovered everything by try and error.'

In 1942 ontmoette Handy voor het eerst Boyd Raeburn (1913-1966), die al vanaf 1933 commerciële dansorkesten leidde maar op zoek was naar wat meer geavanceerde muziek. Hij omhelsde Handy als 'the man I'm looking for', maar het zou tot 1944 duren vooraleer Handy zijn vaste arrangeur en (korte tijd later) artistiek leider werd. In de nu volgende anderhalf jaar schreef Handy zijn meest geruchtmakende stukken voor Raeburns band, waarin illustere musici als bassist Oscar Pettiford, de saxofonisten Herbie Steward, Lucky Thompson en Al Cohn en (incidenteel) trompettist Dizzy Gillespie meespeelden.

Het was muziek waarin humor en boosheid de essentie vormden en waarmee de band meer een *musicians band* dan een commercieel kassucces werd. Het grote publiek kon deze muziek niet volgen. 'They went ahead at such a pace that nobody turned around to see if anybody was following them', zoals een manager het uitdrukte. Na een ruzie over geld, verliet Handy de band en vestigde zich in Hollywood. Hij werkte voor Paramount en schreef 'dumb music for dumb movies'. Na een half jaar keerde hij voor korte tijd terug bij Raeburn, maar hij werkte ook met andere musici, onder wie Charlie Parker. Inmiddels was Handy aan 'zwarte middelen' verslaafd geraakt die hem er echter voorlopig niet van weerhielden opmerkelijke stukken te schrijven - ook voor minder gangbare combinaties als saxofoonkwartet en fluit/piano duo. Maar vanaf de jaren vijftig verdween Handy voorgoed in de anonimiteit. Met de composities die Handy in de periode 1944-'50 heeft geschreven, behoort hij ontegenzeggelijk tot het selecte gezelschap van jazzpioniers en geldt hij als wegbereider voor de 'progressive jazz' van Stan Kenton, wiens arrangeurs regelmatig repetities en optredens van de Raeburn-band bijwoonden. Of ook Robert Graettinger daarbij was, is niet bekend. Handy, op zijn beurt, heeft later wel muziek van Graettinger gehoord en was daar zeer van onder de indruk. Stan Kenton, voor wie Graettinger zijn verpletterende stukken schreef, nodigde ook Handy uit om voor zijn Innovations Orchestra een werk te componeren.

Handy nam de uitnodiging aan maar maakte het stuk nooit af. Tot op heden is het voltooid gedeelte nooit uitgevoerd, maar ondergetekende hoopt daar binnen afzienbare tijd verandering in te brengen.

Alle Handy-stukken van deze avond (behalve BLOOS) werden in de jaren 1944-'54 voor de Raeburn Band geschreven. DALVATORE SALLY, HEY LOOK I'M DANCING, GREY SUEDE en KEEF werden op een openluchtconcert in Hollywood gespeeld en, geheel tegen Handy's zin in, als JAZZ SYMPHONY gepresenteerd. Handy beschouwde ze als losse stukken onder de verzamelnaam TONE POEM IN 4 MOVEMENTS. Op DALVATORE SALLY na, zijn alle TONE POEM-partituren verloren gegaan. De Amerikaanse saxofonist/componist Mark Lopeman heeft aan de hand van oude opnamen de muziek voor de Ebony Band gereconstrueerd.

BLOOS ontstond op de volgende wijze: de beroemde jazzpromoter Norman Granz (ook in Nederland bekend geworden als presentator van de *Jazz at the Philharmonic*-concerten) nodigde in 1946 een aantal jazzmusici uit om opnamen te maken en gaf ze carte blanche bij de samenstelling van hun band: vijftig violen? pianosolo? symfonieorkest?... alles mocht. Handy koos voor een big band met drie slagwerkers, saxofonisten dubbelend op houtblaasinstrumenten, een viool en drie celli. Over de compositie zei hij: 'I was discussing blues. I had been thinking about a composition dealing with what I felt were many of the blues feelings or forms, many of the essences of blues, and I wanted to put all these things in one composition and it seemed to me in the colors that I saw, that it would need the instrumentation that I decided on.'

Robert Graettinger Drie jaar geleden speelde de Ebony Band een Holland Festival-concert met muziek van de legendarische Stan Kenton-arrangeur/componist Robert Graettinger, waaronder zijn magnum opus CITY OF GLASS. Het was het resultaat van een jarenlange zoektocht naar verloren gewaande partituren en een poging de waardering voor een componist van allure en grote originaliteit nieuw leven in te blazen. Het grootste deel van de door de Ebony Band gespeelde werken was ooit, met voorziene blik en ijzeren doorzettingsvermogen, door Stan Kenton op de plaat gezet en zo bij een kleine schare muziekliefhebbers bekend geraakt. De meeste stukken die vanavond op het programma staan, zijn echter nooit op de plaat verschenen. Het is zelfs de vraag of ze ooit zijn uitgevoerd. Op de manuscripten van sommige stukken staan plaats en datum vermeld van een incidentele uitvoering, bijvoorbeeld 'Rendezvous Ballroom, Galboa Beach, Calif. July 5, 1948'. Van een aantal stukken bleken geen instrumentale partijen te bestaan. De verloren gewaande partituren bevonden zich in een bibliotheek in Texas, zonder dat de betreffende bibliothecaris er van wist. Zij staan nu op de lessenaars van de Ebony Band.

Robert Frederick Graettinger werd geboren in het stadje Ontario (Californië) in 1923. Over vroege muzikale activiteiten is niets bekend, wel dat hij gedurende zijn high school-tijd saxofoon speelde. Op zeventienjarige leeftijd woonde hij in Hollywood een serie optredens bij van het orkest van Kenton en liet bij deze gelegenheid een arrangement van eigen hand aan Kenton zien. 'Amateuristisch, maar ambitieus... ga door!', was diens reactie. Zes jaar later, nadat hij als saxofonist en arrangeur in diverse orkesten had gewerkt, bij mensen als Bobby Sherwood en Benny Carter, klopte hij wederom bij Kenton aan met de partituur van *Thermopolaë* onder de arm - Kenton engageerde Graettinger onmiddellijk. Hij was het spelen van louter dansavonden in de 'Marine Room, Pleasure Pier, Galveston (Texas)' of 'Café Rouge' van het Pennsylvania Hotel beu en ambieerde optredens in zalen als Carnegie of Symphony Hall. Met Graettingers muziek geloofde hij deze idealen te kunnen bereiken. Bob Graettinger gold als een vreemde vogel ('weird, a loner, a musical zombie, a living skeleton conducting, frightening', aldus saxofonist Art Pepper) die van Kenton nooit meer dan 25 dollar per week wilde aannemen. Hij woonde op zolderkamers of in een garage en pleegde roofofbouw op z'n gezondheid. Hij sliep nauwelijks ('sleep in your grave') en werkte als een bezetene. Aan charisma en ontzag bij zijn mede-musici ontbrak het hem niet; vijfenveertig jaar later herinnert zich trombonist Eddie Bert hem nog goed: 'Ik zie ze nog aan komen lopen, Stan en Bob, het was alsof hun voeten twintig centimeter boven de grond zweefden.' Toen Kenton om financiële redenen in 1953 zijn Innovations Orchestra moest ontbinden, kwam tevens een einde aan zijn samenwerking met Graettinger. Tot aan zijn tragische dood in 1957 wijdde Graettinger zich aan het schrijven van een SUITE voor de ongebruikelijke bezetting van drie strijkers en vier blazers. Het werk is onvoltooid en over een uitvoering is niets bekend. Bij pers en publiek veroorzaakten Graettingers werken grote verdeeldheid. Dirigent André Previn: 'Shapeless, wandering off into all kinds of unresolved streets and making extremely strident noises throughout.' En drummer Shelly Manne: 'He tried to write electronically with conventional instruments.' Maar ook: 'Hier wordt in verklankingen die men niet licht vergeet méér dan een partituur tot klinken gebracht. Hier worden de grenzen der muziek - zoals wij die tot op heden kenden - op waarlijk geniale wijze overschreden' (Paul Lansink in *Glorieuze Klanken*, 1955).

Zelf zei Graettinger: 'Ik leef boven de boomgrens.' En zo klinkt zijn muziek. 'Melodramatische post-Wagneriaan', 'beïnvloed door Varèse, Schönberg en Bartók', 'wegbereider voor Ornette Coleman' - alle mogelijke etiketten werden op Graettinger geplakt. In werkelijkheid was hij een autodidact, nauwelijks muzikaal onderlegd en op zijn beste momenten onvergelykbaar en ongewoon origineel. Zoals wij in het programmaboekje drie jaar geleden al schreven: een fenomeen kortom dat niet vergeten mag worden.

Werner Herbers

Biografieën

De Amerikaanse sopraan **Claron McFadden** maakte haar opera-debuut in 1985 in het Holland Festival in Hasse's *I'Eroe Cinese* (dirigent: Ton Koopman). In 1988 won zij de tweede prijs in de categorie opera tijdens het Internationale Vocalistenconcours in Den Bosch, waarna zij haar debuut maakte bij De Nederlandse Opera als Zerbinetta in *Ariadne auf Naxos* van Richard Strauss. Sindsdien treedt zij regelmatig op in binnen- en buitenland. Onlangs werd zij uitgenodigd als understudy voor een productie van *Lulu* in Glyndebourne.

De **Ebony Band**, opgericht in 1990 door de hoboïst Werner Herbers, bestaat uit een kern van musici afkomstig uit het Koninklijk Concertgebouworkest. De groep richt zich aan de hand van thematische programma's op modérne, avontuurlijke muziek uit de eerste helft van deze eeuw. Daarbij is de aandacht speciaal gericht op vergeten repertoire van minder bekende componisten waarvan het de moeite waard is ze (opnieuw) uit te voeren. Zo wijdde de Ebony Band concerten aan *Entartete Musik*, aan componisten die betrokken waren bij de Spaanse Burgeroorlog (Holland Festival 1991). Op cd is de Ebony Band te beluisteren op het BVHaast label (*Music from the Spanish Civil War*), op Channel Crossings (*City of Glass* met muziek van Robert Graettinger) en op Channel Classics met muziek van Erwin Schulhoff (bekroond met een Edison). In september 1996 verschijnt een tweede Schulhoff-cd.

Ebony Band

Saxofoon/Klarinet	Leo van Oostrom Michiel van Dijk Maarten Ornstein Hens Otter Albert Beltman
Trompet	Jelle Schouten Jan Wessels Peter Masseurs Frits Damrow Hans Alting
Trombone	Martijn Sohier Harrie de Lange Frans Teeuwen Hansjörg Fink Peter van Klink
Piano	Marc van Roon
Gitaar	Wiek Hijmans
Contrabas	Frans van der Hoeven
Drums	Martin van Duynhoven
Slagwerk	Hans van der Meer Steeff Gerritse
Fluit/Piccolo	Paul Verhey
Hobo/Althobo	Jan Spronk
Fagot	Margreet Bongers
Contrafagot	Wim Jonas
Hoorn	Bob Stoel Joeri de Vente Fred Molenaar
Viool	Marleen Asberg
Violoncello	Daniël Esser Arthur Oomens Hans Vader

COLOFON

Holland Festival
Kleine-Gartmanplantsoen 21
NL-1017 RP Amsterdam
telefoon 31 (0)20.627 65 66
telefax 31 (0)20 620 34 59
e-mail: hollfest@xs4all.nl
internet:
<http://park.org/Netherlands/events>

Basisontwerp: Studio Anthon Beeke
Opmaak: Berendina Bakker
Eindredactie: Peter Janssen
Drukwerk: Stadsdrukkerij Amsterdam

Hoofdbegunstiger

VSF FONDS

Stichting VSB Fonds steunt initiatieven in de Nederlandse samenleving met een sociale, culturele of educatieve strekking, evenals projecten op het gebied van natuurbehoud. Aldus geeft het Fonds opnieuw inhoud aan de oorspronkelijke maatschappelijke idealen van VSB Bank.

Sponsors

Achmea
AT&T Foundation
AT&T/Unisource
Audi/Pon's Automobielhandel B.V.
Buma/Stemra
Coopers & Lybrand
Deloitte & Touche Management Consultants bv
Dommelsche Bierbrouwerij B.V.
Koninklijke Ahold nv
Mediamax Group B.V. Amsterdam
NOG Verzekeringen
Stadsdrukkerij Amsterdam
De Lotto/Stichting de Nationale Sporttotalisator
Vrij Nederland
de Volkskrant B.V.
Wereldhave n.v.

Subsidiënten

Ministerie van OCenW
Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van Buitenlandse Zaken (afdeling Internationale Culturele Samenwerking)
Gemeente Amsterdam
NCDO Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling

Fondsen

Fonds voor de Scheppende Toonkunst

Holland Festival Vriendenkring

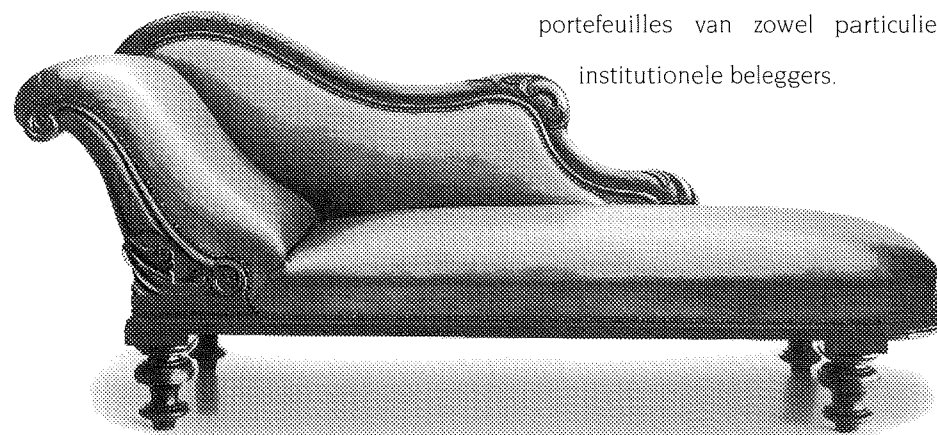
Alcatel Nederland BV.
Amsterdam RAI
Delta Lloyd Verzekeringsgroep NV
EOE-Optiebeurs
Hillen & Roosen B.V.
Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam-Haarlem
Koninklijke Ahold nv
Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
Koninklijke PTT Nederland NV
De Nederlandse Bank N.V.
Nederlandse Credietverzekering Maatschappij
NOG Verzekeringen
Rabobank
SENS Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij
VNU B.V.
Stichting VSB Fonds

de Volkskrant

De zichtbaarheid van het Holland Festival is vergroot door de Stadsdrukkerij Amsterdam

Ik heb een probleem. Ik heb een miljoen.

Als u zich wel eens afvraagt in hoeverre u later nog ruim kunt leven van het miljoen reserve dat u nu hebt, is het logisch dat u daar even met een specialist over wilt praten.

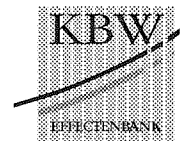
Dat u uw miljoen aan een fundamentele analyse wilt onderwerpen. Tot het geen probleem meer is, maar een zekerheid waar ook op de lange termijn prima mee te leven valt. Optimaal rendement vraagt om

intensief beheer van uw portefeuille.

Zelf beheren is echter ofwel risicovol ofwel te safe. Bovendien kost het zeer veel tijd. Terwijl een bank voor dagelijkse zaken de persoonlijke aandacht niet kan geven die u verdient.

KBW Effectenbank is specialist. En beheert als zodanig beleggingsfondsen en portefeuilles van zowel particuliere als institutionele beleggers.

Al ruim 10 jaar met succes, met hoog rendement en vooral zonder veel risico. U bent uitgenodigd voor een sessie bij ons op de Effectenbank voor een persoonlijke fundamentele analyse. Bel voor een afspraak: 020-6261811.

KBW Vermogensmaatwerk.
U de maat, wij het werk.

KBW Effectenbank N.V., De Ruyterkade 113, 1011 AB Amsterdam, tel: 020 - 6261811.

een **fortis** onderneming